АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ
30 ГОДИНИ
Отговорният бизнес - за бизнес по правилата.

Изх. № 253/11.11.2026 г.

ДО
Г-Н ГЪЛЪБ ДОНЕВ,
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

КОПИЕ
Г-ЖА ВАСКА ШУШНЕВА,
СЕКРЕТАР НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ЗА ТРИСТРАННО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Относно: Проект на Закон за държавния бюджет на Република България за 2027 г. и Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2027–2029 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДОНЕВ,

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) разгледа проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2027 г. и Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2027–2029 г. (АСБП), включително предвидените приходни и разходни мерки и връзката им с бюджетите на държавното обществено осигуряване и Националната здравноосигурителна каса. Оценката ни изхожда от необходимостта да бъдат възстановени фискалната устойчивост и доверието в публичните финанси, като едновременно се запазят конкурентоспособността на българската икономика, условията за инвестиции и заетост и качеството на публичните услуги.

При обсъждането на проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2026 г. АИКБ се въздържа от подкрепа. Признахме, че правителството работи при късно приемане на бюджета, вече натрупани разходи и задължения и ограничени възможности за корекция в рамките на годината. Оценихме положително по-реалистичното представяне на дефицита, но посочихме, че това не замества фискалната консолидация. Посочихме, че „АИКБ може да разбере по-предпазливата фискална корекция през 2026 г. само ако тя бъде последвана от ясен, публичен и обвързващ ангажимент за бюджет 2027, който да съдържа реални разходни реформи, трайно премахване на автоматичните механизми, административна оптимизация, справедлив осигурителен модел и по-бързо връщане към устойчиви бюджетни салда.“

При подготовката на Бюджет 2027 АИКБ потвърди и развиха тези принципи в препоръките си от 18 септември 2026 г. В тях предложихме ускорена консолидация с цел „2–1–0“, дефицит по консолидираната фискална програма (КФП) до 2% от БВП през 2027 г., до 1% през 2028 г. и

балансиран бюджет през 2029 г. Акцентът не беше върху механичното намаляване на публичните разходи, а върху преустройството им в посока: по-малко средства за дейности без доказан резултат и повече ресурс за инфраструктура, човешки капитал, производителност и устойчив растеж.

Предложеният проект на държавен бюджет за 2027 г. прави крачка към овладяване на бюджетния дефицит. Отчитаме като положителни по-бавния растеж на националните нелихвени разходи, ограничаването на част от автоматичните разходни механизми, мерките срещу неефективни социални плащания, запазването на основните данъчни ставки и увеличението на национално финансираните капиталови разходи. Тези решения имат значение и заслужават обективна положителна оценка.

Трябва да отчетем обаче, че при изработването на проект на държавен бюджет за 2027 г. правителството е избрало различен модел на консолидация чрез задържане на темпа на растеж на разходите, съчетано с нови приходи, включително от еднократния данък „свръхпечалба“ и по-високи осигурителни основи, вместо достатъчно дълбока и трайна реформа на разходните системи. Двата подхода целят намаляване на дефицита, но имат различна устойчивост и различна цена за икономиката. АИКБ признава, че прекалено рязката корекция при вече поети разходни ангажименти може да затрудни публичните услуги, капиталовата програма и своевременното разплащане с бизнеса, но това е и аргумент за разумен преход към реформи, а не за тяхното отлагане.

На това основание **АИКБ изразява принципна подкрепа на посоката на фискална консолидация**. Подкрепата не се отнася безусловно до всички предвидени мерки и не представлява отказ от изразените ни становища по данъчно-осигурителната политика, административната реформа и инвестиционните приоритети. Нейното основание и граници са развити по-долу.

I. Макроикономическа рамка и положителни решения

Макроикономическата прогноза допуска забавяне на реалния икономически растеж от 3,0% през 2026 г. до 2,5% през 2027 г. и средногодишна инфлация съответно 4,8% и 4,0%. Номиналният БВП е разчетен да нарасне от 130 459 млн. на 141 302 млн. евро, или с приблизително 8,3%.

АИКБ счита, че ускоряването на икономическия растеж трябва да бъде сред основните приоритети на бюджетната политика. За постигането на тази цел са необходими трайно оздравяване на публичните финанси, повишаване на ефективността на публичните разходи и провеждане на структурни реформи, които освобождават ресурс за продуктивни инвестиции, технологична модернизация, развитие на човешкия капитал и подобряване на бизнес средата. АИКБ счита, че макроикономическата рамка трябва да се оценява и от гледна точка на риска. При по-слаб външен растеж, по-ниска производствена активност или по-високи разходи за енергия и труд приходите могат да се отклонят от плана на бюджета. По-високата инфлация може временно да увеличи номиналните данъчни постъпления, но същевременно намалява покупателната способност, увеличава разходите за предприятията и създава натиск за допълнителни бюджетни плащания.

Както АИКБ подчерта и в становището си по Бюджет 2026, евентуалното преизпълнение на бюджетните приходи, включително в резултат на по-висока от прогнозираната инфлация, не следва да се използва като основание за поемане на нови постоянни разходни ангажименти. Допълнителният ресурс следва да бъде насочен приоритетно към подобряване на бюджетното салдо, намаляване на дефицита и ограничаване на необходимостта от нов държавен дълг.

Положителни елементи, които АИКБ изрично отчита

АИКБ приветства разходната предпазна мярка в чл. 115 на проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2027 г. За посочените в него бюджети и ангажименти изпълнението първоначално е ограничено до 90% от одобрения размер, а остатъкът може да се разходва след 1 ноември 2027 г. само ако това не влошава салдото по държавния бюджет, като са предвидени изключения за делегираните бюджети и определени социални плащания. Мярката дисциплинира изпълнението, макар сама по себе си да не създава структурни икономии.

Положително оценяваме запазването на основните данъчни ставки, увеличението на стойностния праг за признаване на дълготрайни активи, ускореното данъчно амортизиране за определени технологии, включително решения, свързани с изкуствен интелект и сървърно оборудване, и увеличаването на прага за задължителна регистрация по ДДС до 60 000 евро. Те могат да подобрят инвестиционната среда и да намалят административната тежест особено за МСП. Подкрепяме и усилията за електронизация, по-добър фискален контрол и ограничаване на недекларираната икономическа дейност, при условие че новите изисквания са пропорционални на риска и не обременяват необосновано коректните предприятия.

АИКБ оценява положително постигнатото между правителството и социалните партньори съгласие за нов механизъм за определяне на минималната работна заплата, който заменя досегашния автоматичен подход с отчитане на обективни социално-икономически критерии, включително производителността на труда, равнището и динамиката на работните заплати, покупателната способност и състоянието на икономиката. Това е важна стъпка към възстановяване на ролята на социалния диалог при определянето на минималното възнаграждение. В съответствие с приетия нов механизъм в бюджетната рамка за 2027 г. е заложен размер на минималната работна заплата от 660 евро.

В разходната политика оценяваме положително предвидените мерки за подобряване на контрола при достъпа до лична помощ с прогнозен ефект 228,3 млн. евро и оптимизацията на разходите за персонал в силовите ведомства с разчетен ефект 105,1 млн. евро.

Също така отчитаме като важно решение ръста на национално финансираните капиталови разходи от 2,7% на 3,2% от БВП, при същевременно намаляване на финансираните със средства от ЕС капиталови разходи от 2,7% на 0,8% заради приключване на финансирането по Плана за възстановяване и устойчивост. Това показва усилие да се запази националната инвестиционна активност след отслабването на европейския инвестиционен импулс.

II. Фискална позиция, дефицити и европейски ангажименти

Проектът предвижда намаляване на касовия дефицит по КФП от 7 191,9 млн. евро, или 5,5% от БВП при очакваното изпълнение за 2026 г., до 4 907,0 млн. евро, или 3,5% от БВП през 2027 г. Подобрението е съществено и следва да бъде отбелязано. На начислена основа дефицитът на сектор „Държавно управление“ е разчетен на 5 995,9 млн. евро, или 4,2% от БВП през 2027 г., при 5,0% за 2026 г. Първичният дефицит на сектора (дефицит без разходи за лихви) остава 3,1% от БВП.

Оценката за годишния ръст на нетните бюджетни разходи през 2027 г. е 0,7%. По дефиницията в чл. 2, т. 2 от Регламент (ЕС) 2024/1263 при изчисляването на нетните разходи се приспада ефектът от дискреционните приходни мерки, а той е значителен.

Процедурата по прекомерен дефицит и препоръчаният от Съвета на ЕС коригиращ план за нетните разходи поставят пред България и формално задължение да възстанови съответствието с европейската фискална рамка. За АИКБ изпълнението на този план е необходимо, но не е

достатъчно, защото устойчивостта се измерва и с това дали разходната структура позволява намаляване на дефицита без нови временни данъци и без компромис с инвестиционната среда.

АИКБ продължава да счита, че дефицит около максимално допустимия европейски праг не може да бъде дългосрочна норма за държава с положителен икономически растеж. Предвидената по КФП траектория от 3,5% през 2027 г., 3,1% през 2028 г. и 2,4% през 2029 г. остава по-слаба от предложената от АИКБ цел „2–1–0“, като същевременно отчитаме, че незабавното постигане на по-нисък дефицит би изисквало по-тежка корекция в рамките на една година.

III. Действителната структура на фискалната консолидация

Основният количествен аргумент за принципната подкрепа на АИКБ е съществото забавяне на номиналния растеж на националните нелихвени разходи. Те нарастват от 41 842,3 млн. евро през 2025 г. на 46 853,2 млн. евро през 2026 г. и на 48 954,7 млн. евро през 2027 г. Темпът им на растеж спада от 12,0% през 2026 г. до 4,5% през 2027 г., при прогнозен ръст на номиналния БВП от 8,3%. В тази бюджетна рамка се планира националните нелихвени разходи да растат по-бавно от размера на икономиката. Това намалява относителния им дял и създава условия за фискална стабилизация.

Този резултат трябва да бъде признат, но и правилно обяснен. Общите разходи по КФП намаляват от 43,5% на 39,6% от БВП. От общото намаление с 3,9 процентни пункта около 2,9 пункта се дължат на по-ниските разходи по сметките за средства от ЕС (от 7 612,7 млн. на 4 085,0 млн. евро), а изменението по националния бюджет е приблизително 1,0 процентен пункт. Следователно основната част от понижението на общия разходен дял не е резултат от национални реформи, а от различния профил на европейското финансиране и приключващи програми.

Още по-съществен е ефектът и съставът на новите мерки. Според АСБП дискреционните приходни мерки имат нетен положителен ефект 1 926,9 млн. евро, докато нетният ефект на дискреционните разходни мерки е намаление на разходите с 75,6 млн. евро. Съпоставката на двата разчета дава съотношение около 25,5:1 (изчисление - 1 926,9 / 75,6). Това не е разпределение на цялото подобрение на дефицита и не е пълна оценка на всички автоматични изменения в бюджета. То обаче ясно показва върху коя група дискреционни мерки е поставен акцентът, а именно приходните мерки доминират над нетните разходни икономии.

Ето защо АИКБ различава три категории промени, които не бива да се смесват. Първата са истинските разходни реформи като намаляване на административни структури, премахване на дублиращи функции, по-добро насочване на социалните помощи, оптимизиране на публични услуги и прекратяване на неефективни програми. Втората група промени осигуряват допълнителните данъчни и осигурителни приходи, които имат пряк ефект върху предприятията и домакинствата. Третата са промени в източника на финансиране или в момента на отчитане на разходите, които могат да променят салдото на отделен бюджет, без да намалят общия публичен разход. Оценката на консолидацията е обективна само когато тези три категории са проследени отделно.

Възприетият подход позволява относително бърза корекция, но оставя голяма част от разходната структура непроменена. Ако временните приходи отпаднат, а разходите за заплати, пенсии и социални дейности продължат да нарастват автоматично, рискът от нов фискален натиск остава. Именно затова принципната подкрепа на АИКБ не може да се възприема като одобрение за заместване на структурните реформи с поредица от еднократни бюджетни решения.

IV. Данъчно-осигурителна политика и устойчивост на приходите

АИКБ е последователна в позицията, че България трябва да запази конкурентния си данъчно-осигурителен модел. Необходимите допълнителни приходи следва да се търсят преди всичко чрез по-висока производителност, инвестиции, изсветляване на икономиката, по-добра събираемост, електронни услуги и ефективно управление на държавните активи. Не подкрепяме увеличаване на тежестта за коректните данъкоплатци като заместител на разходната реформа.

В тази връзка не подкрепяме повишаването на максималния осигурителен доход до 2 400 евро през 2027 г. и механичното увеличение на минималните осигурителни доходи по икономически дейности с 6,4%. Проектът на държавен бюджет разчита на допълнителни приходи от тези увеличения съответно 265,1 млн. и 196,7 млн. евро, общо 461,8 млн. евро. Промените увеличават цената на труда за част от предприятията и служителите, като най-силно засягат работодателите, които задържат и привличат квалифицирани кадри в конкурентна международна среда.

АИКБ последователно настоява за пълно премахване на минималните осигурителни доходи по икономически дейности и квалификационни групи професии, които представляват остарял и неефективен механизъм за регулиране на осигурителните отношения. Основният принцип на общественото осигуряване трябва да бъде внасянето на осигурителни вноски върху действително получаваните трудови възнаграждения.

Не подкрепяме и предложения еднократен данък върху т.нар. свръхпечалба в представения му вид. Както заявихме при обсъждането на данъчните законопроекти, той следва да бъде преработен след обоснована оценка на засегнатите сектори, данъчната основа, ефекта върху инвестиционните решения и правната предвидимост. Данък „свръхпечалба“ има временен характер и еднократен ефект и това поставя въпроса как ще бъде компенсирано изчезването на постъплението през следващата година, без нови извънредни данъци, повишаване на осигурителната тежест или отлагане на плащания. Еднократен приход не може да бъде трайна основа за финансиране на постоянни разходни ангажименти.

V. Разходи за персонал и необходимост от административна реформа

Разходите за персонал са сред най-трудните за корекция бюджетни пера, защото веднъж увеличени се превръщат в постоянни ангажименти. АИКБ подкрепя ограничаването на част от автоматичните механизми за нарастване на възнагражденията. Същевременно проектът преустановява действието на редица разпоредби само за 2027 г., без да премахва трайно самите механизми. Ако през следващата година автоматичните индексации бъдат възстановени, временната икономия няма да се превърне в структурна промяна. Нужни са изменения в специалните закони, а не ежегодно спиране на действието им чрез бюджетния закон.

На равнище сектор „Държавно управление“ прогнозираният ръст на компенсацията на наетите лица е 4,4%, а на междинното потребление — 2,0%. Тези показатели потвърждават ограничаването на темпа на нарастване на разходите, което АИКБ оценява положително. Същевременно съпоставката по ведомства показва съществени различия, които следва да бъдат обяснени с конкретни промени в числеността на персонала, функциите и организацията на дейността.

Проектът предвижда и обща индексация на възнагражденията в бюджетните организации с 5% при определени изключения и увеличение на средствата за възнаграждения за педагогическия персонал със 7,5%. Подкрепяме стремежа към запазване на привлекателността на заетостта в

публичния сектор, но еднаквите процентни увеличения не могат да заместят политика по доходите, която отчита натовареността, резултатите, квалификацията и пазара на труда. Необходимо е да се премахнат натрупаните диспропорции и да се прекрати практиката възнагражденията да нарастват без връзка с ефективността на съответната дейност.

Показателен е моделът за личните осигурителни вноски на държавните служители и заетите по Закона за съдебната власт. АИКБ подкрепя изравняването на правилата за осигуряване на заетите в публичния сектор с тези в частния сектор, но предложението предвижда запазване на нетния доход чрез увеличаване на брутното възнаграждение, върху което за част от служителите впоследствие се прилага и увеличение с 5%. Според АИКБ пълното компенсиране на личните осигурителни вноски в значителна степен обезсмисля финансовия ефект от реформата. Нещо повече, при последващо увеличение на възнагражденията върху вече повишената брутна основа общите бюджетни разходи растат с повече от обявените 5%.

В допълнение, реформата последователно не обхваща служителите в секторите „Сигурност“ и „Отбрана“. Необходимо е поетапно изравняване на правилата, при отчитане на специфичните условия на труд и възможността за разумен преход, но без запазване на необосновани различия спрямо работещите в реалната икономика.

АИКБ настоява държавата да извърши публичен функционален анализ на администрацията и бюджетните организации. Предмет на този анализ следва да бъдат незаетите щатни бройки, дублиращите се функции, паралелните структури, общите административни услуги, числеността на персонала и действителната потребност от всяка функция на отделните държавни институции. Оптимизацията трябва да има измерими цели и срокове, а резултатите да бъдат публични и ясно разграничими. Не приемаме за достатъчно едногодишно ограничаване на фонда за заплати без ясна картина кои дейности се променят и какъв е резултат за гражданите и бизнеса.

Специално следва да се разграничи съкращаването на действително заети длъжности от закриването на незаети бройки. Двата подхода имат различен социален и фискален ефект. Необходимо е Министерството на финансите да публикува кои разходни мерки се реализират чрез промяна на числеността, кои чрез организационно преструктуриране и кои представляват единствено ограничаване на бъдещи увеличения. Само по този начин ще може да се провери дали предвидените икономии са устойчиви.

Разходи за съдебната власт

АИКБ подкрепя предложения от Министерския съвет бюджет на съдебната власт за 2027 г. в размер на 752,2 млн. евро, а не искането на Висшия съдебен съвет за 868,1 млн. евро. Основание за тази позиция е значителното увеличение на разходите за съдебната власт през последните години. От 2020 до 2026 г. бюджетът на съдебната власт е нараснал номинално с 93,2%, а разходите за персонал са се удвоили и вече формират около 88% от бюджета на съдебната система.

Същевременно анализите и сравнителните европейски данни показват сериозни структурни проблеми на съдебната ни система. България отделя най-висок дял от БВП за правосъдие в ЕС и е сред държавите с най-много прокурори на глава от населението и заема първо място по численост на прокурорската администрация спрямо населението. Въпреки растящите разходи натовареността на съдилищата и прокуратурата в дългосрочен план намалява, като съществуват значителни различия между отделните органи.

АИКБ счита, че продължаващото автоматично увеличаване на финансирането на съдебната власт без обвързване с измерими резултати е неустойчив подход. Необходими са задълбочен

функционален анализ на съдебната система, преглед на числеността и натовареността на магистратите и администрацията, оптимизация на структурите и обвързване на бъдещите увеличения на разходите с конкретни показатели за бързина, качество, ефективност и достъп до правосъдие. Допълнителното бюджетно финансиране следва да бъде обосновано с доказана необходимост и очаквани резултати, а не единствено с действащите механизми за увеличение на възнагражденията.

VI. Социално осигуряване, здравеопазване и контрол върху публичните трансфери

Финансовата устойчивост на ДОО и НЗОК е непосредствен въпрос на бюджетната политика и конкурентоспособността на предприятията. Системите финансират значими обществени права и услуги, но при тях натискът върху разходите не бива автоматично да се компенсира с по-високи осигурителни основи или трансфери, без едновременно да се измерват качеството и резултатите. Проектът на бюджет на ДОО за 2027 г. предвижда 6 717,0542 млн. евро трансфер от централния бюджет специално за покриване на недостига на средства. Предвидените разходи за пенсии, без капиталовия трансфер за пенсионни права, възлизат на около 14 668,2 млн. евро, което е увеличение с 1 164,3 млн. евро спрямо бюджета за 2026 г. Тези величини показват защо реформата на пенсионната система не може да се ограничи до ежегодни индексации на пенсионните плащания. Необходими са възстановяване на връзката между осигурителния принос и пенсионното право, укрепване на капиталовия стълб и извеждане на плащанията със социален характер извън пенсионната система. Социалната подкрепа следва да се предоставя чрез системата на социалното подпомагане, въз основа на оценка на действителните потребности и след прилагане на доходен и имуществен критерии, а пенсионната система да гарантира справедлива зависимост между внесените осигурителни вноски и размера на пенсията. Успоредно с това са необходими мерки за насърчаване на трудовата активност на хората в пенсионна възраст.

АИКБ оценява положително заявените намерения за реформа на медицинската експертиза (ТЕЛК/НЕЛК) и предвидените мерки за засилване на контрола върху достъпа до лична помощ, за които работодателските организации настояват от години. Считаме, че това е важна стъпка към преодоляване на натрупаните проблеми в системата и повишаване на ефективността на публичните разходи. Основната цел на реформата следва да бъде преминаването от оценка, съсредоточена върху степента на нетрудоспособност, към оценка на запазената работоспособност, функционалните възможности на човека и условията, при които той може да участва в трудовия процес. Това ще създаде предпоставки за по-пълноценно включване на хората с увреждания на пазара на труда, по-справедливо предоставяне на социална подкрепа и ограничаване на необоснованите разходи.

АИКБ подкрепя предвиденото засилване на контрола върху медицинската експертиза и достъпа до лична помощ, с очакван бюджетен ефект от 228,3 млн. евро през 2027 г., и настоява предприетите мерки да бъдат развити в цялостна реформа, която едновременно насърчава трудовата активност и гарантира необходимата защита на хората, които действително се нуждаят от подкрепа.

VII. Публични инвестиции, индустриално развитие и дълг

Българската икономика има нужда от повече продуктивни инвестиции, по-добра инфраструктура, технологична модернизация и квалифицирани кадри. На този фон АСБП предвижда намаляване на брутообразуването на основен капитал в сектор „Държавно управление“ от 5,4% от БВП през 2026 г. до 4,0% през 2027 г. Разпределението на разходите по функции допълнително показва значителна промяна в структурата на публичните разходи. През 2027 г.

разходите по функция „Икономически дейности и услуги“ намаляват с 2 620,3 млн. евро, или с 26,7%, а по функция „Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда“ — с 547,8 млн. евро, или с 20,2%. Макар съществена част от тези изменения да е свързана с приключването на Плана за възстановяване и устойчивост и промяната в обема на европейското финансиране, те поставят въпроса за поддържането на достатъчен инвестиционен ресурс за икономически растеж. Положителният ръст на национално финансираните капиталови разходи е необходим, но не е достатъчен, за да компенсира значителното външно финансиране през 2026 г.

АИКБ счита, че държавата следва да изпълни договорните си задължения към добросъвестните изпълнители, да използва максимално допустимото европейско финансиране и да приоритизира националните проекти, които подобряват транспортната, енергийната, водната, цифровата и индустриалната инфраструктура. Новите проекти трябва да бъдат подложени на прозрачна оценка на готовността, разходите, ползите и въздействието върху конкурентоспособността на българската икономика. Националните инвестиции не трябва да бъдат резерв, който ежегодно се намалява за постигане на по-благоприятно касово салдо.

АИКБ отчита, че с чл. 113 от проекта на ЗДБРБ за 2027 г. се предвижда продължаване на финансирането на проекти от Инвестиционната програма за общински проекти, включени в приложение № 3 към ЗДБРБ за 2025 г., с ресурс до 600 млн. евро. Доколкото тези средства са предназначени за завършване на вече започнати и договорени проекти и за изпълнение на поети от държавата ангажименти, АИКБ подкрепя осигуряването на необходимото финансиране и своевременното разплащане с изпълнителите, защото не е оправдано финансовата тежест от промяната на бюджетната политика да бъде прехвърлена върху предприятията, които добросъвестно изпълняват договорите си с публичните възложители.

Същевременно АИКБ запазва принципната си позиция, че финансирането на общински инвестиционни списъци от централния бюджет не представлява достатъчно ефективен и икономически обоснован модел за планиране и разпределение на публичния инвестиционен ресурс. Подобен подход не гарантира, че ограничените бюджетни средства се насочват към проектите с най-висока обществена и икономическа възвръщаемост. Поради това настояваме след изпълнението на вече поетите ангажименти този механизъм да бъде окончателно прекратен, без да се разширява с нови инвестиционни списъци. Занапред национално финансираните капиталови разходи следва да се планират въз основа на ясни стратегически приоритети, обективни критерии за подбор, оценка на разходите и ползите, проектна готовност и публична отчетност за постигнатите резултати.

АСБП предвижда разходи за отбрана по класификацията на НАТО в размер на 3 151,0 млн. евро за 2027 г. АИКБ счита, че значителните отбранителни инвестиции трябва да бъдат използвани и за развитие на българската индустрия. Въпросът не е да се противопоставят сигурността и икономическото развитие, а по-скоро при възможност и съвместимост с правилата за обществени поръчки и сигурност държавата следва да договаря българско производство, компоненти, ремонт, поддръжка, технологичен трансфер и индустриално сътрудничество в областта на отбраната. В противен случай голяма част от икономическия ефект на заемно финансираните придобивания остава извън страната.

АИКБ настоява за активна политика за публично-частни партньорства и развитие на възможностите за пазарно финансиране на значими инфраструктурни проекти, включително чрез предложената от АИКБ инициатива „Капиталов референдум“.

По-доброто управление на държавната собственост също може да намали потребността от дългово финансиране. АИКБ поддържа предложението неприходоносни активи да бъдат оценени и

при необходимост продавани по прозрачни публични процедури, подходящи миноритарни участия да бъдат предлагани на организиран капиталов пазар, а достъпът на гражданите до държавни ценни книжа да се улесни. Това не е заместител на разходната реформа, но е начин публичните активи и националните спестявания да бъдат управлявани по-ефективно.

АИКБ оценява положително предвиденото намаляване на отчисленията от печалбата на държавните предприятия до 85% и на дивидентите от съответните им дъщерни дружества до 50%. Това е стъпка към преодоляване на прилаганата през последните години практика за изземване на до 100% от печалбата на държавните предприятия, включително чрез междинни дивиденти, което ограничаваше тяхната ликвидност и възможностите им за инвестиции, модернизация и развитие. АИКБ последователно настоява държавата да се държи като отговорен собственик, който не разглежда публичните предприятия единствено като източник на бюджетни приходи, а създава условия за тяхната финансова устойчивост, конкурентоспособност и дългосрочно развитие. Считаме, че тази положителна промяна следва да бъде продължена, като дивидентната политика се съобразява с финансовото състояние и инвестиционните потребности на предприятията, а не с необходимостта от текущо финансиране на бюджетния дефицит.

АИКБ приветства и предвиденото в АСБП възстановяване на концесионните плащания за летище София от 1 януари 2027 г. Считаме, че при възстановения и вече надхвърлящ предпандемичните равнища пътнически трафик са налице основания за преразглеждане на договореното през 2021 г. десетгодишно отсрочване на плащанията. Приветстваме предприетите действия за предоговаряне на условията и очакваме те да доведат до възобновяване на концесионните приходи в икономически обоснован размер, при отчитане както на фискалния интерес на държавата, така и на инвестиционните ангажименти на концесионера.

В енергетиката оценяваме положително продължаването на компенсационните програми за предприятията при високи и нестабилни цени на електроенергията. АСБП предвижда разходи общо 634,9 млн. евро чрез Фонд „Сигурност на електроенергийната система“. Сумата обаче обхваща различни категории потребители: енергоемки и други небитови потребители, мрежови оператори и най-вече битово потребление, поради което не може изцяло да се приема за ресурс за бизнеса. Настояваме средствата за предприятията да се предоставят по прозрачни, предвидими правила и с ясна насоченост към реалния ценови риск.

Състоянието на дълга допълнително потвърждава необходимостта от структурна бюджетна консолидация. Средносрочната прогноза предвижда държавният дълг да нарасне от 44,3 млрд. евро, или 31,4% от БВП в края на 2027 г., до 56,7 млрд. евро, или 35,5% през 2029 г.; проектът определя таван на дълга за края на 2027 г. 44,4 млрд. евро и максимален нов дълг през годината 8,6 млрд. евро. При това разходите за лихви по КФП нарастват от 737,1 млн. евро през 2025 г. до 1 425,6 млн. евро през 2027 г. и 2 297,0 млн. евро през 2029 г. Увеличението на цената за обслужване на дълга постепенно изземва ресурс от образование, здравеопазване, инфраструктура и икономически растеж. Проблемът не е само равнището на дълга, а дали заемният ресурс финансира активи и бъдеща производителност или поддържа трайно разширени текущи разходи.

VIII. Заключение и позиция на АИКБ

Предложеният държавен бюджет за 2027 г. съдържа необходима и видима промяна в посоката на бюджетната политика. АИКБ оценява положително забавянето на растежа на националните нелихвени разходи, стремежа към ограничаване на дефицита, част от мерките за разходна дисциплина, запазването на основните данъчни ставки и усилието за поддържане на

националната капиталова програма. Отчитаме тежките наследени разходни ангажименти и факта, че прекалено рязка корекция би могла да затрудни икономиката, предприятията и предоставянето на публични услуги. Поради това Асоциацията на индустриалния капитал в България изразява **ПРИНЦИПНА ПОДКРЕПА за проекта на Закон за държавния бюджет на Република България за 2027 г. и Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за 2027–2029 г.**

Въпреки това бюджетът не извършва достатъчно дълбока структурна промяна. Нетният ефект от приходните дискреционни мерки многократно надхвърля разчетените нетни икономии в разходите. Временни данъци, по-високи осигурителни основи и едногодишно ограничаване на автоматизмите не създават сами по себе си устойчива фискална рамка. Част от предложенията на АИКБ остават неизпълнени, включително трайното премахване на разходните автоматизми, действителното изравняване на осигурителните правила без компенсиране на нетния доход при държавните служители и съдебната власт, реформата на публичната администрация и замяната на общинския списъчен модел с прозрачна инвестиционна приоритизация.

За АИКБ устойчивата консолидация не е въпрос само на годишни ограничения и счетоводно салдо. Тя изисква по-добро управление на публичния ресурс, ефективна администрация, справедливи социални системи, предвидима данъчно-осигурителна среда и инвестиции, които увеличават производителността и създават работни места. При тези условия фискалната стабилност и по-високият икономически растеж могат да се подкрепят взаимно. Това е посоката, в която АИКБ очаква да продължи бюджетната политика след 2027 г.

С УВАЖЕНИЕ,

/П/

РУМЕН РАДЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА АСОЦИАЦИЯТА НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ